

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

נו.

עין משפט
נר מצוה

פס קיבץ. שו"ר זל"ע"ו: סומי וקרפי. לא מעלו כך שמעתי. ונראה
בעיני תומי וברתי מעלי והכי תניא (ב"ק דף קפג ע"ב). **חמשה דברים נאמרו**
בשם משיבוע משחין ומנהיל הפנים ומרצה את הזרע והורג כינה
שצמעים וכרישין נמי תניא בצרכות (דף מד:). **דיפין לזני מעים: שום**
ירק. אני שמעתי לגנאי ואני אומר
לשבת: עלין. קשין אמהות יפין.
אמהות שרשין: צימות החמה. יפין
שמננין את הגוף. צימות הגשמים
קשין: מוקינין. מפני הטורח: צי
צירי וזי נגש. צ' עיריות ויש צין
זו לזו מעלות ומורדות והן מולייתא:
אוקינו. הקיטוני: צריבוע של עולם.
כדמפרש ואזיל: נוסף לפונה לנפון
עולם ודרמה לדרוס עולם. ולא
בללכסונו של עולם: וסימניך. אגש
אינך יודע לכיון לפון ודרוס: עלה
לנפון ועקרנ דדרוס. מזלות הן:
אם אינו יודע לרבעה צריבוע של
עולם. שאינו מכיר במזלות הללו:
מרבעה כמין הפקופה. לפי הילוך
קיצוב החמה ניכר איזו רוח דרומית
ואיזו רוח צפונית: חמה יואלה ציום
ארוך. אותו ציום שאמה רואה
שחמה יואלה ציום ארוך של ימי
תקופת תמוז (א) יואלה צלדו האחד
ושוקעת צלותו רוח עזמו צלדו
האחר: זהו פני נפון. לפי שהחמה
לעולם ציום ממזרח לדרום מהלכת
כדאמר קרא (קהלת א) הולך אל דרום
והליכת החמה ציום היא אלל צלילה
אינו הולך אלל סודת במקוץ לניפה
וציום הארוך עומדת בקרן מזרחית
לפניו ומהלכת מזרח לדרום ומערב
ושוקעת בקרן צפונית מערבית וצלילה
סודת פני נפון ולמחרת היום נקצר
מעט ואינה יואלה בקרן אלל נמשכת
מן הקרן ולמזרח מעט ויואלה ויערב
שוקעת בתוך המערב משוך מן הקרן
מעט וצלילה סודת אותו מעט וכל
הלפון ומעט צומרת יומר מליל של
אמנו וכן ככל יום עד שיואלה בתקופת
תשרי בלמעלה המזרח ושוקעת בלמעלה
המערב לפיכך היום והלילה שוין
ועדיין ככל יום נמשכת לזד דרום
יואלה וצסקיעתה נמשכת לזד דרום
ושוקעת עד שיואלה ציום בתקופת
טבת בקרן מזרחית דרומית ומהלכת
דרום לזד ושוקעת בקרן מערבית
דרומית והיינו דקאמר תמה יואלה
ציום קצר ושוקעת ציום קצר זהו פני
דרום: פני מזרח ומערב פעמים
מהלכת. ציום צימים הארוכין
פעמים מסבבתן צלילה צימי תקופת טבת:
למילת דא. לפי שהמאורות נתלו בתחילת ליל
רביעי בשבת וצומח ניסן וימות החמה שס"ה ימים
ושש שעות חסוב אותן כולם בשביעות
וישאר צידך יום ורביעי נמלאת תקופת ניסן
בשנה הבאה בחצי ליל חמישי לשנה השלישית
בשנת יום ו' ובשנה הרביעית בחצי יום שבת
וכן לעולם יום ורביעי צין תקופת שנה
לתקופת שנה הבאה ולעולם כל כמות צא' מן
הרביעיות הללו: ואין תקופה תמוז נופלת
אלל באחס ומחלה או מחלה של ציום או צלילה.
כשתקופת ציום ומחלה ציום וכשתקופת ניסן
בחצי היום של תמוז צא' ומחלה צלילה לפי שז'
שעות ומחלה יום שש' שעות לתקופה שצאמות
יש שזו נופלת או נופלת אלל נמשכת
להני משעה שפלה זו ו' שעות ומחלה שהן ל' שעות
לד' התקופות דהיינו יום ורביעי ולפי זה
החשבון אותה של תשרי נופלת או בג' או
בג' אם נפלה תקופת תמוז צא' ומחלה של תשרי
נופלת בג' ושל טבת צי' ומחלה ושנה
שניה של ניסן בחצי היום דהיינו צו' שעות
ושל תמוז צא' ומחלה ושל תשרי בג' ושל טבת צד'
ומחלה ציום: ואין צין תקופה לתקופה דו'
כדפרשית. חסוב צ' יום כולן בשביעות
תמימות הן ח' שעות ומחלה היא נמשכת
אחרית ימי התקופות כך הם צ' יום ח' שעות
ומחלה שהן רביע של סס"ה ורביעי: ואין
תקופה מושבס מהכרפה אלל חלי עשה.
(ס) סימן לחצי און"ח גי"ח וא"ח טד"ח. שמוש
השעות כלל"ש נמחין הוא סידורן והילוכן
תחלת ליל ח' בשבת משמש כוכב
ואחריו לזנה ואחריו שצתי לרק
מאדים חמה נוגה הרי ו' שעות
ואחרים חלילה נמל"ש שעה ראשונה ליום ח' בשבת
חמה ואחריו נוגה ועוד כלל"ש נמחין
נמל"ש סימני שעות ראשונות של ימות
השבעה חל"מ כלל"ש ימים וסימני שעות
ראשונות של כל לילי השבעה כלל"ש חל"מ
ור' שצתי דל"איו) הירושל' זל פירש
היטוב בספר חכמוני שלו למה נסדרו
הכוכבים בענין זה ועיין דל"ן צין
תקופה לתקופה אלל ו' שעות ומחלה
נמל"ש ששם נפלה תקופת ניסן
בשנת כוכב תקופת תמוז יפול
בחצי כוכב תשרי צראש לזנה
טבת בחצי לזנה וכן כולם כשתוליא
ו' שעות ומחלה אחר נפילה של זו
תגיע לאותה שעה עצמה אלל
שנמשכת חצי שעה לאחרית: והני
מילי דאסיניו. מולד לזנה של ניסן
או של טבת בשעת לזנה או בשעת
לדק:

(א) ויכרת העין מלאחא
 ויפוטו רכסו ויחסיא
 (ב) וי' פוטו מילין קמו. ד"ה
 הנין. (ג) ומוספ פ"ד ה"ה
 (ד) פקמים לד. (ה) צ"ב כ"ה
 (ו) כס"א: דוולג. (ז) לפטני
 הגיכסא וזי ויהא היא עיין
 בעיקר ערך זו או ז'.

תורה אור השלם

1. הולך אל דרום וסובב
 אל צפון סובב סביב הולך
 הדרה ועל סביבתיו שב
 הדרה: קהלת א ו

הגהות הב"ח

(א) דש"י ד"ה חמה וכו'
 תקופת תמוז צלדו כלי'ל
 ומפני יואלה נמקח:
 (ב) ד"ה ואין תקופה
 מושבת מתקופת אלל חלי
 שעה (מין וכו' ט"ז)
 תלמי' וי"ב צל' הגה"ה:
 (ג) תיב' ד"ה לא וכו' אלל
 אמורות צל"ל חלון ב'
 נמקח: (ד) ד"ה ואין צין
 וכו' אלל משלימין לה בצ"א
 יום וכו' וגם ו' ומחלה
 שצדוף תקופת תשרי
 העודפות על צ"ה הידי
 קצרות ובתקופת טבת הידי
 ציטיות צ"ב צל' כשתקופת
 תשרי נופלת בשלש שעות
 ציום תפול תקופת טבת
 בעשר ומחלה ציום וכו' היום
 קצר ומשלימין אותם ציום
 שעות ומחלה ציום צימי
 ציטיות:

לעזי רש"י

שו"ת ד' ישיאורב"י.
 משני. בעל איכות נוחתה.

מוסף רש"י

עבדה בצפון. אופן
 כוכבים העשים כעגלה.
 והוא מול שור (פסחים טז).
 הולך אל דרום וסובב
 אל צפון. היקף היום
 קרוי הילוך. שהוא מתוך
 הקלל ואת היקף הלילה
 קרוי סיבוב. שהוא מתוך
 בתוך. וציוס לעולם מהלכת
 דרום צפילי ציום קרן
 אינו מתלך פחות מרז
 דרומית (ב"ב כה). וסובב
 אל צפון בלילה. אף
 צלילה קשה של תקופת
 תמוז אינו סובב פחות
 מרזו לפניות (שם).
 פעמים מהלכת. ציום
 ארוך של תקופת תמוז
 שהיא יואלה בקרן צפונית
 מזרחית ושוקעת בקרן
 מערבית צפונית. פעמים
 מסבבתן. ציום קצר שהיא
 יואלה בקרן מזרחית
 דרומית ושוקעת בקרן
 מערבית דרומית מהלכת
 צלילה ו' רוחות (שם).

רבינו חננאל

אמר רב הונא בריה דרב
 יהושע (אתא דגרש רדבי
 בארי) ונתיב מולייתא.
 דגרש רדבי בארי. פ"י
 מולייתא (דביקום)
 ויכסיים) גבוהים אוקינו.
 ת"י הבא לרבעה מרובעה
 בריבוע העולם. נותן
 צפונה לצפון העולם
 (ורדומה לדרום העולם).
 והרובה לכוון צפון
 העולם יראה מקום
 העגלה בשמים. והוא צפון
 העולם. וכשנתון ימינו
 לדרום ושמאלו לצפון. לפי
 כי עגלה עקבה בדרום.
 מיהו לאו כל אדם יכול
 לכיוון אוקינו זה בקיבועת
 הכוכבים. אלא נוח לו
 לרבעה בסביבות התקופה.
 צריד. מקום שהחמה
 זורחת בו בתקופת תמוז
 והולך וסובב לאחוריו
 מהלך כל היום המזרח
 והדרום ועולה ושוקעת
 כנגדו במערב. והו' פני
 צפון. ומקום שהחמה
 זורחת בו בתקופת טבת
 מהלך בילגה. והולך
 וירד ושוקע כנגדו במערב.
 והו' פני דרום. תקופת
 ניסן ותקופת תשרי חמה
 יוצאה באמצע מרחק
 ושוקעת באמצע (מערב).
 בתקופת ניסן (ורדומה
 חלקון וסובב בקרן צפונית
 חלקון עד שמקוץ חלקון
 בתקופת

באין בע"פין באין באמהות
באין בימות החמה באין בימות
הגשמים. פ"ה דעלין קשין
ואמהות יפין אמהות שרשין
צימות החמה יפין שמננין
הגוף צימות הגשמים קשין
משמע לפירושו דעלין לעולם
קשין ואפי' אמהות אינן יפין
אלל צימות החמה ותימה
דצפרק קמא דע"ו (דף י"א). אמר
גבי אנטונינוס ורבי שלא
פקסו מעל שלחנם לא
לנון ולא חזרת לא צימות
החמה ולא צימות הגשמים
ונראה לפרש דכאן צימות
החמה וכאן צימות הגשמים
כלומר עלין ואמהות חד
מעלי צימות החמה
וחד מעלי צימות הגשמים
ואימא הא והא צעלין אלל
באמהות לעולם מעלו:

ואין בין תקופה לתקופה
אלא צ"א יום ושבע שעות
ומחצה. וקשה לר"י דאם יש
לעולם צין ציום קצר
וצין ציום ארוך י"ב שעות
ציום וי"ב שעות צלילה
אם כן אין התקופות שוות
ולעולם האחת תלויה
מהאחרת שאם תפול
תקופת ניסן צ"ה שעות
ומחלה צלילה ותקופת
תשרי צ"ה שעות
ציום הרי צמקוס ו' שעות
ומחלה הקטנות צלילי
תמוז שלל נפלה תקופת
תמוז צמחלת לילה אנו
משלימין לה (ו) צ"ה יום ח' שעות
ומחלה צלילי תשרי
שהן ציטיות וגם צו' ומחלה
שצדוף תקופת ניסן העודפות
על צ"ה היו קצרות
ובתקופת תמוז היו ציטיות
ואם נאמר שהשעות לעולם
שוות וציוס ארוך וצלילה
ארוך י"ח שעות וצלילה קצר
ו' או להפך לא משכחת
הא דאמרת אין תקופת ניסן
נופלת אלל כו' אין תקופת
תמוז נופלת אלל כו' וכן
שאר התקופות כולן וגם
לא משכחת הא דאמרינן
דפרק מפנין כסופו (שבת
דף קטז): דתלתא צבנתא
וצמלתי שנתא קאי
מאדים" צווגי וצשאר
ימי לא קאי ולפי זה
משכחת לה יומי דצשאר
יומי קאי ובהאי לא קאי:
פלגא ומחצה בין ביום
ובין בלילה ואין תקופת
נופלת אלל או בשלש
שעות או בתשע שעות
בין ביום ובין בלילה
טבת נופלת אלל או בארבע
שעות או בעשר ומחצה
או בשש ומחצה בין ביום
ובין בלילה ו' ואין בין
תקופה לתקופה אלל
אלא תשעים ואחד יום
ושבע שעות ומחצה ואין
תקופה מושבת מחברתה
אלא חצי שעה ואמר
שמואל אין לך תקופת ניסן
שנופלת בצדק שאינה
משברת את האילנות ואין
לך תקופת טבת שנופלת
בצדק שאינה מייבשת
את הזרעים והוא
דאיתליד לבנה או בלבנה
או בצדק: תנו

טבת ותקופת תמוז. שבעה שעות נקרא שער סוד שער התורן. שער החרסית. שער איתון. שער חרש. שער העלין. שער היסוד כו'. ומפורשים כולם. אמר שמואל אין תקופת ניסן נופלת אלל בארבעה חלקים היום או בתחילת היום או בתחילת הלילה או בחצי היום או בחצי הלילה. ואין תקופת תמוז נופלת אלל בא' ו'. ואין תקופת טבת נופלת אלל בא' ו'. כיון שיתפול תקופת ניסן בתחילת היום ותקופת תמוז בשבת. ותקופת תשרי בג' שעות. ותקופת טבת ב' שעות. ושנה אחרת ואט"ד אמר שמואל אין בין תקופה לתקופה אלל ו' שעות ומחצה. ואין תקופה מושבת מחברתה אלל חצי שעה. אילו כולן פשוטות הן. ואמר שמואל אין לך תקופת ניסן שנופלת בצדק שאינה משברת את האילנות. ותקופת טבת נופלת בצדק שמייבשת אילנות. והוא דאיתליד לבנה או בלבנה או בצדק.

טבת ותקופת תמוז. שבעה שעות נקרא שער סוד שער התורן. שער החרסית. שער איתון. שער חרש. שער העלין. שער היסוד כו'. ומפורשים כולם. אמר שמואל אין תקופת ניסן נופלת אלל בארבעה חלקים היום או בתחילת היום או בתחילת הלילה או בחצי היום או בחצי הלילה. ואין תקופת תמוז נופלת אלל בא' ו'. ואין תקופת טבת נופלת אלל בא' ו'. כיון שיתפול תקופת ניסן בתחילת היום ותקופת תמוז בשבת. ותקופת תשרי בג' שעות. ותקופת טבת ב' שעות. ושנה אחרת ואט"ד אמר שמואל אין בין תקופה לתקופה אלל ו' שעות ומחצה. ואין תקופה מושבת מחברתה אלל חצי שעה. אילו כולן פשוטות הן. ואמר שמואל אין לך תקופת ניסן שנופלת בצדק שאינה משברת את האילנות. ותקופת טבת נופלת בצדק שמייבשת אילנות. והוא דאיתליד לבנה או בלבנה או בצדק.

יח א מיי פ"ח מה'
 שבת הללו ז טו"ע
 פ"י שנת חנוני:
 י"ב ב מיי פ"ג ופ"י:
 מהל' ק"ח:
 ג ב מיי פ"ט שם הל' ד
 סמנ עשין מן טור א"ח
 פ"י חמ"ב:
 כ"א ד מיי שם הל' ז טור
 א"ח שם:

רבינו חננאל (המשך)

תשרי וזרחת מחלון נוגה
 הולך וסובב בקרן
 דרומית חלקון אחר חלקון
 עד שמקוץ חלקון בילגה.
 בתקופת טבת ותשרי
 סובב בקרן דרומית
 (כמימי) (במימי) אקיאנוס
 בין קצות השמים לקצת
 הארץ כו' לפיכך היום
 והלילה שוין. נמצאת
 החמה עולה וזורחת
 מתקופת ניסן עד תקופת
 תמוז. מאמצע הרקיע
 ולצפון. מהלכת ביום
 ומקוץ שזרחת כנגד
 הנשאר מן המזרח כולה.
 ובמערב עד שמיני כנגד
 המקוץ שזרחה מפני
 ושוקעת בו. וכן בכל יום
 יום עד תקופת תמוז.
 בתקופת תמוז וזרחת
 בקרן מזרחית צפונית
 מהלכת ביום מזרח
 ודרום ומערב ושוקעת
 בקרן מערבית צפונית עד
 טבת. ומתקופת טבת
 חזרת החמה ועולה כנגד
 הדרום ככל יום ויום עד
 שזרחת בתקופת תשרי
 באמצע המזרח. עולה
 והולכת ככל יום עד
 שזרחת בתקופת טבת
 בקרן מזרחית דרומית
 ושוקעת בקרן דרומית
 מערבית. נמצאת החמה
 מהלכת מזרח ומערב
 פעמים ביום ופעמים
 בלילה. אבל בדרום
 לעולם מהלכת ביום.
 ובצפון לעולם בלילה.
 ולא נתיאת לעולם ביום
 ברוח צפונית. ולא בלילה
 ברוח דרומית. והו'
 שכתוב (צפון בלילה)
 והולך אל דרום וסובב אל
 צפון הולך אל דרום ביום
 וסובב אל צפון בלילה
 סובב הולך הרוח וכו'
 (יהו) (יפני מזרח ומערב
 שפעמים מהלכת ופעמים
 מסבבתן. זו דרך זו
 השמועה ובעלי כוכבים
 טוענים עליהם. ובא רב
 משרשיא ודחה דרבי רבי
 יוסי ואמר ליתנהו להני
 כללי. מעולם לא יצאה
 חמה מקרן מזרחית
 צפונית. ולא שקעה בקרן
 מערבית צפונית. וכן לא
 דחה מקרן מזרחית
 ואלו שקעה בקרן
 מערבית דרומית. תלמוד
 ארץ ישראל א"ר יוסי מי
 שאין יכיל (יכילין) את
 הרוחות. ללמוד מן
 התקופה ממקום שהחמה
 זורחת בתקופת תמוז עד
 מקום שזרחת בתקופת
 טבת. אילו פני מזרח.
 ומקום ששוקעת
 בתקופת טבת עד מקום
 ששוקעת בתקופת תמוז
 אילו פני מערב. והשאר
 פני צפון ודרום. כדכתיב
 הולך אל דרום וסובב אל
 צפון. נתייה בשילה ובבית
 עירומים דכמה יצירות
 יגיעו הנביאים לעשות
 המזרחית להיות החמה
 מצומצמת בו בתקופת

טבת ותקופת תמוז. שבעה שעות נקרא שער סוד שער התורן. שער החרסית. שער איתון. שער חרש. שער העלין. שער היסוד כו'. ומפורשים כולם. אמר שמואל אין תקופת ניסן נופלת אלל בארבעה חלקים היום או בתחילת היום או בתחילת הלילה או בחצי היום או בחצי הלילה. ואין תקופת תמוז נופלת אלל בא' ו'. ואין תקופת טבת נופלת אלל בא' ו'. כיון שיתפול תקופת ניסן בתחילת היום ותקופת תמוז בשבת. ותקופת תשרי בג' שעות. ותקופת טבת ב' שעות. ושנה אחרת ואט"ד אמר שמואל אין בין תקופה לתקופה אלל ו' שעות ומחצה. ואין תקופה מושבת מחברתה אלל חצי שעה. אילו כולן פשוטות הן. ואמר שמואל אין לך תקופת ניסן שנופלת בצדק שאינה משברת את האילנות. ותקופת טבת נופלת בצדק שמייבשת אילנות. והוא דאיתליד לבנה או בלבנה או בצדק.